

NATIONAAL PARK LAUWERSMEER

VOGELPARADIJS OP VROEGERE ZEEBODEM

Na de afsluiting van de Lauwerszee in 1969, is een nieuw en uniek natuurgebied ontstaan. Zee werd meer. Al snel raakten de voormalige wadplaten begroeid met planten, struiken en bomen. Dit uitgestrekte, open, waterrijke landschap met zijn rust en ruimte herbergt een

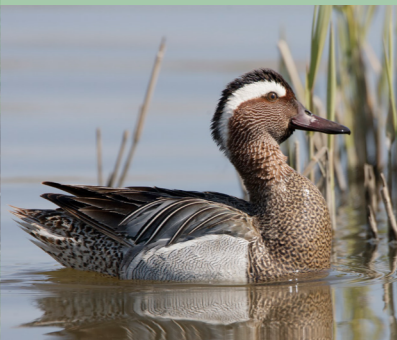
enorme rijkdom aan planten en dieren. De titel Nationaal Park is dan ook meer dan verdiend! Staatsbosbeheer laat de natuur hier zoveel mogelijk haar gang gaan. De imposante konikpaarden en Schotse hooglanders zorgen voor nog meer variatie in het gebied.

BOERENZWALUW

boereswel **boeren swaalf**

“Eén zwaluw brengt nog geen zomer”. Maar als de boerenzwaluwen begin april uit zuidelijk Afrika terugkeren, nadert de zomer toch echt! Boerenzwaluwen broeden volop rond het Lauwersmeer. Ze bezoeken het Lauwersmeer vooral om op vliegende insecten te jagen. Boerenzwaluwen hebben een fantastisch richtingsgevoel. Ze weten in het voorjaar feilloos dezelfde boerenschuur van het jaar daarvoor te vinden.

Aanwezig: april t/m oktober
🌿 ■ □ □ □ □

ZOMERTALING

skiertilling **teeleink**

Vooral het mannetje van de zomertaling is een prachtige verschijning. De vrouwtjes zijn een stuk minder opvallend, wat handig is tijdens het broeden. Ze overwinteren ten zuiden van de Sahel en zijn een schaarse broedvogel in het Lauwersmeergebied.

Aanwezig: maart t/m september
🌿 ■ ■ ■ ■ □

KLUUT

klút **klut**

Een ezelsbruggetje: ‘een kluit kijkt naar z’n snuut’. Dat kan ook bijna niet anders met zo’n omhoog gebogen snavel. Door maaibewegingen met z’n kop te maken, zeeft een kluit voedsel uit de modderbodem. Het zijn nette beestjes: als ze elkaar aflossen bij het broeden, veegt de nieuwkomer eerst netjes het slijk van zijn poten, voordat hij op het nest gaat zitten.

Aanwezig: april t/m oktober
🌿 ■ ■ □ □ □

ONTDEK HET ZELF!

Vogels kijken in Nationaal Park Lauwersmeer is elk seizoen zeer de moeite waard. Naast algemene soorten, zijn hier flink wat minder alledaagse soorten te vinden. Zoals de slechtvalk, lepelaar of baardman. Op deze vogelkaart tref je vierentwintig soorten aan die kenmerkend zijn voor het gebied.

De namen van de vogels staan ook in het **Fries** en **Gronings** vermeld. Het aantal blokjes bij het verrekijker icoon geeft aan of de vogel makkelijk ■ □ □ □ □ of moeilijk ■ ■ ■ ■ ■ te ontdekken is.

Op de kaart staan de beste vogelkijklocaties aangegeven. Stuk voor stuk plaatsen als kijkhutten en uitzichtpunten waar vogels kijken een bijzondere belevenis is. Vergeet je verrekijker niet!

Meer info over Nationaal Park Lauwersmeer: np-lauwersmeer.nl

BRUINE KIEKENDIEF

brune hoanskrobber

hoanebieter

Een kiekendief is aan zijn karakteristieke vliegwijze goed te herkennen: de vleugels worden in een ondiepe V gehouden. In het Lauwersmeergebied is het een vrij algemene broedvogel. Deze soort overwintert in Afrika. Naast de bruine komen ook de zeldzame grauwe (zomergast) en blauwe kiekendief (vooral wintergast) voor. Een kiekendief houdt ervan om laag over rietvelden en akkers te zweven om zo prooi te verrassen.

Aanwezig: april t/m oktober
🌿 ■ ■ ■ □ □

KEMPHAAN

hoants **kappershoan**

“Ze stonn net teegn kander over as twij kappershoann” is één van de uitdrukkingen die het Gronings dialect rijk is. In het voorjaar voeren kemphanen – compleet met opgezette en gekleurde oorpluimen en halskragen – schijngevechten uit om de hennen te imponeren.

Aanwezig: april t/m oktober
🌿 ■ ■ ■ ■ □

BAARDMAN

burdmantsje **raaitinkeltje**

Sommige mensen noemen de baardman ook wel ‘rietpapegaaije’, en dat is eigenlijk helemaal niet zo raar. Het zijn echte acrobaten die vaak, net als mezen, ondersteboven aan rietstengels hangen. In de herfst verandert hun slappe maag – om insecten te verteren – in een gespierde maag, waardoor ze kunnen terugvallen op rietzaden als voedsel.

Aanwezig: hele jaar
🌿 ■ ■ ■ □ □

BRANDGANS

paugoes **nongaans**

Deze prachtige zwart-wit getekende gans broedt in Noord-Europa en Siberië en is, hoewel steeds meer vogels het hele jaar in het gebied blijven, vooral een talrijke wintergast in het gebied. Met name in het vroege voorjaar verblijven tienduizenden ganzen in en rond het Lauwersmeer. Overdag grazen ze de landerijen in de naaste omgeving af. 's Nachts slapen ze op het Lauwersmeer, alwaar ze veilig zijn voor roofdieren als vossen en marters.

Aanwezig: hele jaar
🌿 ■ □ □ □ □

AALSCHOLVER

lelgoes **aalscholver**

Deze grote zwarte vogel is een echte viseter. Ze kunnen tientallen meters diep duiken. Na het vissen staan ze vaak met gespreide vleugels hun vleugels te drogen. Aalscholvers broeden in het Lauwersmeer met tientallen paren in de bomen aan de noordkant van De Rug.

Aanwezig: hele jaar
🌿 ■ □ □ □ □

ZEEAREND

goes-earn **gaansoarn**

Met een spanwijdte van ruim 2,5 meter wordt deze vogel ook wel “liefkozend” de vliegende deur genoemd. Sinds 2010 broedt de soort in het Lauwersmeer. Volwassen zeearenden hebben een lichte kop en opvallend witte staart. Jonge vogels zijn vrijwel egaal donkerbruin. Zeearenden kunnen tientallen jaren oud worden en zijn pas na vijf jaar volwassen.

Aanwezig: hele jaar
🌿 ■ ■ ■ □ □

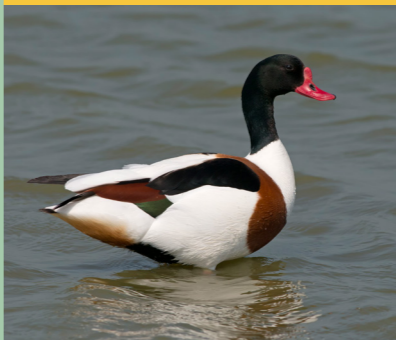

BLAUWBORST

blauboarstke **blauwborst**

Vooral in het voorjaar, wanneer de mannetjes vanaf een hoge post volop zingen, is deze prachtige vogel goed te zien. De blauwborst is één van de weinige vogels, die een prachtig verenkleed combineert met een prachtige zang. Verder houden ze er een verborgen levenswijze op na. Ze broeden vooral in rietvelden, waarin enige bomen en struiken staan. Onze broedvogels overwinteren op het Iberisch schiereiland of in West-Afrika.

Aanwezig: april t/m september
🌿 ■ ■ □ □ □

ROERDOMP

reiddomp **reurdottel**

Deze mysterieuze vogel leidt een verborgen bestaan in de uitgestrekte rietvelden. Bij gevaar schiet de vogel in de “paalhouding” en blijft roerloos staan. Door zijn perfecte schutkleur is hij dan nauwelijks te zien tussen het riet. Het meest opvallende is wellicht het geluid in het voorjaar. Denk je een misthoorn in het riet te horen, dan is dat de roerdomp!

Aanwezig: hele jaar
🌿 ■ ■ ■ ■ ■

SLECHTVALK

Noardske falk **stótvalk**

Dit is waarschijnlijk het snelste dier ter wereld. Deze valk stort zich van grote hoogte op zijn prooi (vliegende vogels tot het formaat van een houtduif) en haalt daarbij snelheden van ruim 300 km per uur! In het vogelrijke open landschap van het Lauwersmeer voelt deze vogel zich prima thuis.

Aanwezig: hele jaar
🌿 ■ ■ ■ ■ □

NATIONAAL PARK LAUWERSMEER

Het afsluiten van de Lauwerszee in 1969 creëerde één van de mooiste natuurgebieden van Nederland, het Nationaal Park Lauwersmeer. Deze kaart geeft een overzicht van de mooiste vogelkijkplekken in het gebied. Meer info over Nationaal Park Lauwersmeer: www.np-lauwersmeer.nl

ACTIVITEITENCENTRUM LAUWERSNEST

Het Lauwersnest is een ideaal startpunt om het Nationaal Park Lauwersmeer te gaan verkennen. Het is ook een prima plek om enkele uren te vertoeven. Zowel binnen in het activiteitscentrum als in de directe omgeving is van alles te zien en te beleven. En er worden tal van activiteiten georganiseerd, voor jong en oud. Adres: De Rug 1, 9976 VT Lauwersoog

COLOFON

Ontwerp Studio Anne-Marijn
Dtp Ontwerpstra
Idee en Tekst IVN Groningen
Fotografie Jan Bosch, Dokkum
Verantwoording Alle gegevens zijn met grote zorgvuldigheid verzameld en verwerkt. Alle betrokken partijen kunnen niet aansprakelijk gesteld worden voor eventuele onjuistheden.

NP-LAUWERSMEER.NL

WADDEN

VISIT FRIESLAND

ER GAAT NIETS BOVEN

GRONINGEN

NATIONAAL PARK LAUWERSMEER

VOGELPARADIJS OP VROEGERE ZEEBODEM

VOGELKAART

BERGEEND

berchein **baargeend**

Een bergeend zie je al van verre staan: wit lijf, bruine borstband, groene kop en rode snavel. Bergeenden bergen – vandaar de naam – hun eieren vaak op in konijnenholen en broeden ze daar uit. Nadat de eieren zijn uitgekomen, waggelen de ouders met hun jongen naar het water. Soms brengen ze hun jongen naar de crèche. Hier bewaken enkele volwassen vogels grote groepen jonge bergeendjes.

Aanwezig: hele jaar
🌿 ■ ■ □ □ □

VISDIEF

wytstirns **krietsteern**

De visdief lijkt op een meeuw, maar is een stuk kleiner en slanker. Het is eigenlijk een ranke, zwaluwachtige stern. Het is een vrij zeldzame broedvogel in het gebied, die overwintert in zuidelijk Afrika. De visdief “bidt”: voordat hij in het water plonst om een visje te vangen, staat hij nog even stil boven het water.

Aanwezig: april t/m september
🌿 ■ ■ □ □ □

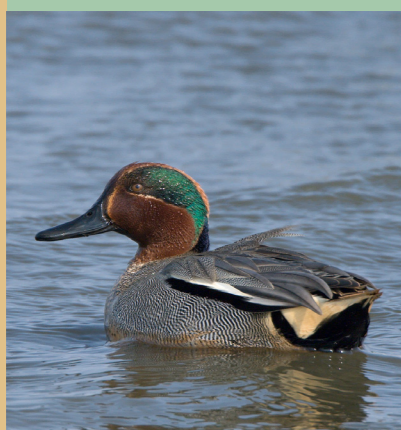

BRILDUIKER

rinkelein | brileend

Deze duiker is een typische wintergast. Het voedsel bestaat uit zoetwatermosselen, insectenlarven en visjes. Ze broeden met name in Noord-Europa, waar ze in een boomholte op enige meters boven de grond nestelen. De mannetjes starten de balts al in het vroege voorjaar op het Lauwersmeer.

Aanwezig: oktober t/m maart
☾ ■■■□□

WINTERTALING

piipstijling | krik

Bij de wintertaling is het mannetje van een ongekende schoonheid. Zoals de naam al aangeeft, is dit kleine eendje vooral in de winter in het Lauwersmeer te bewonderen. Deze vogels zijn voornamelijk afkomstig uit Noord-Europa, alwaar ze broeden.

Aanwezig: oktober t/m april
☾ ■■■□□

REUZENSTERN

grote klikstirns | reuzen krietsteen

De reuzenster is een schaarse doortrekker vooral in de nazomer. Opvallend is de grote rode snavel. De soort broedt rond de Oostzee en overwintert in Afrika. Ze jagen op vis, waarbij ze soms even "biddend" stil in de lucht staan, alvorens in het water te duiken.

Aanwezig: augustus/september
☾ ■■■□□

LEPELAAR

leppelbek | lepelaar

Met zijn witte kleur en enorme lepelsnavel is de lepelaar een opvallende verschijning. Op zoek naar voedsel 'schoffelt' hij met z'n lepelsnavel door ondiep water. Vooral stekelbaarzen zijn favoriet. De lepelaars in het Lauwersmeer broeden vooral op Schiermonnikoog.

Aanwezig: maart t/m september
☾ ■■■□□

DE BESTE VOGELKUKPLEKKEN

1

BANTPOLDER
brandgans, wintertaling, kemphaan, watersnip, kluut, visdief

3

OBSERVATIETOREN BALLASTPLAATBOS
grote zilverreiger, grauwe gans, brandgans, bergeend, slechtvalk, zeearend, kluut

5

VLINDERBALG
aalscholver, roerdomp, bruine kiekendief, zeearend, blauwborst, boerenzwaluw

2

NIEUWE ROBBENGAT
grauwe gans, ijsvogel, bergeend, wintertaling, bruine kiekendief

4

OUDE ROBBENGAT
lepelaar, grote zilverreiger, kluut, brandgans, kemphaan, grauwe gans, boerenzwaluw

6

JAAP DEENSGAT
lepelaar, grote zilverreiger, grauwe gans, boerenzwaluw, brandgans, kluut, kemphaan

LEGENDA

- vogelkijklocatie
- parkeerplaats
- hoofdwegen
- natuurgebied
- hemelplatform
- horecagelegenheid
- overige wegen
- bos
- uitzichtpunt
- activiteitscentrum Lauwersnest
- fiets- en wandelpaden
- plaatsen

OEVERZWALUW

ierdswel | eerdswaalf

Oeverzwaluwen broeden in kolonies in zelf gegraven nestgangen in steile wanden. Speciaal voor hen zijn op een aantal plaatsen broedwanden aangelegd. Toen er nog niet zoveel bekend was over vogeltrek, dacht men dat oeverzwaluwen in de modderige grond langs rivieren en beken overwinterden. Zo gezien, spreken de volksnamen voor zich.

Aanwezig: april t/m oktober
☾ ■■■□□

IJSVOGEL

ijsfögel | iesklepper

De meest kleurrijke vogel in het Lauwersmeer is misschien wel de ijsvogel. Deze vogel jaagt graag vanaf een tak op kleine visjes en waterinsecten. De grote dolkvormige snavel is hierbij een machtig wapen. Het is een zeldzame broedvogel in het Lauwersmeer. Ze maken hun nest in een ruim halve meter diepe gang, die ze zelf in een steile oever graven. In het Lauwersmeer broeden ze vaak in de kluut van een omgewaaid boom. Het aantal ijsvogels varieert jaarlijks sterk afhankelijk van de strengheid van de winter.

Aanwezig: hele jaar
☾ ■■■■■

WATERSNIP

waerlamke | weerlamke

Deze meestal verborgen levende en goed gecamoufleerde steltloper is een talrijke doortrekker in het gebied. Ze zijn dol op natte plasdras gebieden, alwaar ze met hun lange snavels bodemdierpjes vangen. Tijdens de baltsvlucht in het voorjaar maken watersnippen een heel bijzonder geluid. Dit geluid wordt veroorzaakt door de wind die door de stijve staartveren giert. Het geluid doet sterk denken aan een blatend lam!

Aanwezig: april t/m november
☾ ■■■□□

8

KOLLUMERWAARD DE BAAK

grauwe gans, roerdomp, bruine kiekendief, watersnip, baardman, blauwborst, grote zilverreiger

10

EZUMAKEEG

aalscholver, grauwe gans, lepelaar, bruine kiekendief, boerenzwaluw, brandgans, bergeend, visdief, kluut, zomertaling, wintertaling, watersnip, kemphaan, slechtvalk, zeearend, grote zilverreiger

7

HOOG ZUIDWAL

watersnip, bruine kiekendief, grauwe gans, boerenzwaluw

9

UITZICHTHEUVEL ZOMERHUISBOS / UITKIJKTOREN DIEPSTERBOS

aalscholver, grote zilverreiger, bergeend, baardman, ijsvogel, grauwe gans, boerenzwaluw, wintertaling, bruine kiekendief, roerdomp, zeearend, brandgans

GRAUWE GANS

skiere goes | schierling

De grauwe gans is de voorouder van de boereengans. Deze grote gans met zijn grijze verenkleed en grote oranje snavel, is zowel broedvogel als talrijke wintergast in het Lauwersmeergebied. Vaak al eind maart - begin april zie je ouders met jongen rondzwemmen.

Aanwezig: hele jaar
☾ ■□□□□

